

RTU studiju kurss "Latviešu nedzirdīgo zīmju valodas pamati"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0083
Nosaukums	Latviešu nedzirdīgo zīmju valodas pamati
Studiju kursa statuss programmā	Brīvās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Dina Bethere - Doktors, Profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sniedz pamatzināšanas par latviešu nedzirdīgo zīmju valodu (LZV), tās gramatisko struktūru, leksiku un lietojumu dažādos komunikācijas kontekstos. Kursā ietvaros studenti apgūst zīmju valodas pamatelementus, roku formas, kustības un sejas izteiksmes nozīmi, kā arī attīsta praktiskās iemaņas saziņā ar nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem cilvēkiem. Papildus kurss iepazīstina ar nedzirdīgo kopienas kultūras aspektiem, lingvistiskajām un sociālajām īpatnībām, kā arī ar starptautisko un vietējo tiesisko regulējumu, kas saistīts ar zīmju valodu. Kurss ir piemērots studentiem bez priekšzināšanām zīmju valodā un ir noderīgs dažādu jomu speciālistiem – pedagogiem, sociālajiem darbiniekiem, veselības aprūpes un tiesību aizsardzības speciālistiem, kuri vēlas uzlabot savu spēju efektīvi komunicēt ar nedzirdīgo sabiedrības daļu.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: ir nodrošināt studentiem pamatzināšanas un prasmi LZV, veicinot izpratni par tās lingvistisko struktūru, komunikācijas principiem un nedzirdīgo kopienas kultūras aspektiem. Studiju kursa uzdevumi: 1. Sniegt teorētiskās zināšanas par LZV – iepazīstināt studentus ar tās gramatisko struktūru, leksiku, sintaksi un semiotikas principiem. 2. Apgūt prasmi LZV lietošanā – apgūt pamata zīmes, frāzes un neverbālās komunikācijas elementus saziņā ar nedzirdīgajiem un vārdzirdīgajiem cilvēkiem. 3. Veicināt iekļaujošu komunikāciju – pilnveidot studentu spēju pielietot zīmju valodu dažādās ikdienas un profesionālajās situācijās, nodrošinot efektīvu un cieņpilnu saziņu ar nedzirdīgajiem. 4. Nodrošināt izpratni par zīmju valodas nozīmi daudzvalodīgā sabiedrībā – apspriest zīmju valodas vietu lingvistiskajā un sociālajā kontekstā, kā arī tās mijiedarbību ar verbālajām valodām.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Zīmju valodas leksikas apguve – individuāla jaunu zīmju un frāžu mācīšanās, izmantojot video materiālus un digitālas mācību platformas. 2. Praktisko vingrinājumu izpilde – spoguļprakse un videoierakstu veidošana, kurā studenti demonstrē apgūtās zīmes un izteicienus. 3. Zīmju valodas dialogu veidošana – vienkāršu dialogu sagatavošana un prezentēšana, lai attīstītu tekošumu un prasmi uzturēt sarunu. 4. Analītiskais darbs par nedzirdīgo kopienas kultūru – rakstisks vai video pārskats par kādu kultūras, sociālo vai lingvistisko aspektu, kas saistīts ar nedzirdīgo sabiedrību. 5. Saziņas prakse ar zīmju valodas lietotājiem – iespēju robežās studentiem tiek rekomendēts piedalīties nedzirdīgo kopienas pasākumos vai sazināties ar zīmju valodas pratējiem. 6. Refleksijas un pašnovērtējuma veidošana – regulāra pieredzes analīze un individuālo progresu izvērtēšana, lai apzinātos apgūtās prasmes un noteiktu turpmākos mērķus.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Baker, A., Bogaerde, B., Roland, P., Schermer, T. (2016). The linguistics of sign language.. Amsterdam: John Benjamins Publishing, DOI: https://doi.org/10.1075/z.199. 2. Bethere, D. (2004). Latviešu nedzirdīgo zīmju valodas gramatikas pamati. Rīga: LNS. 3. Harati, R. (2023). Importance of Sign Language in Communication and its Down Barriers. J Commun Disord. 11: 247 https://www.longdom.org/open-access/importance-of-sign-language-in-communication-and-its-down-barriers-99750.html 4. Klomp, U. (2021). A descriptive grammar of Sign Language of the Netherlands, doi: https://dx.medra.org/10.48273/LOT0585. 5. Straupeniece, D., Bethere, D., Ozola, E. (2024). Sign language of the deaf people: a study on public understanding. Education. Innovation. Diversity., 2(7), 109-114. https://doi.org/10.17770/eid2023.2.7356 Papildu/ Additional: 1. Lillo-Martin, D., Henner, J. (2021). Acquisition of Sign Languages, 7, pp.:395-419, https://doi.org/10.1146/annurev-linguistics-043020-092357 2. Latviešu zīmju valodas vārdnīca nedzirdīgajiem bērniem. (1998). Rīga: LNS. Citi informācijas avoti/ Other sources of information: Interneta resursi: 1. https://www.spreadthesign.com/lv.lv/search/ 2. www.lns.lv 3. www.zimjuvaloda.lv
Nepieciešamās priekšzināšanas	Nav īpašu prasību.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas	Nepilna laika neklātienēs studijas
--------	---	------------------------------------

	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Ievads LZV Lekcija: Zīmju valodas raksturojums, tās statuss Latvijā un pasaulē. Nedzirdīgo kopienas kultūra un identitāte. Praktiskais darbs: Daktila elementu apguve.	2	2	0	8
2. temats: Zīmju valodas pamatelementi Lekcija: Roku formas, kustības, telpiskums, sejas izteiksmes un neverbālās komunikācijas nozīme. Praktiskais darbs: Idiomātiskas leksikas krājuma apguve: ikdienas sveicieni, pieklājības frāzes, personu un vietvārdi.	4	6	2	6
3. temats. Pamatleksikas krājums. Praktiskais darbs: leksikas krājums - ģimene, profesijas, laiks (nedēļas dienas, mēneši, gadalaiki).	4	6	2	6
4. temats. Zīmju valodas gramatikas pamati Lekcija: Gramatiskās kategorijas LZV struktūrā. Praktiskais darbs: vārdu secība, jautājuma teikumi, noliegums, laika izteikšana.	2	6	0	8
5. temats. Emociju un īpašību apzīmējumi LZV. Praktiskais darbs: leksikas krājums - krāsas, emocijas, rakstura īpašības un īpašības vārdu lietojums	2	6	2	6
6. temats. Skaitļi un daudzumi Praktiskais darbs: leksikas krājums - skaitļi, vecums, datumi, pulksteņa laiks, cenas un mērvienības.	2	4	2	6
7. temats. LZV dialogs ikdienas situācijās. Praktiskais darbs: leksikas krājums – izglītība, iepriekšanās, palīdzība ārkārtas situācijās.	6	6	2	8
8. temats. Teikumu veidošana un stāstījums. Praktiskais darbs: vienkāršu teikumu veidošana, personīgo stāstu veidošana zīmju valodā.	6	6	2	8
9. temats. Zīmju valoda digitālajā vidē. Lekcija: Zīmju valodas resursi, video tulkojumi, digitālās saziņas rīki. Praktiskais darbs: individuāli izvēlēta digitālā LZV mācību līdzekļa izmantošana.	2	4	2	6
10. temats. Atkārtojums un sagatavošanās noslēguma darbam. Praktiskais darbs: galveno tēmu pārskats un jautājumu-atbilžu sesija.	2	6	2	6
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: Pārzina NZV lingvistiskos pamatus, vizuāli telpiskos elementus, ikdienas leksiku un frāzes, sociokulturālās zināšanas, LZV lietojums digitālajā vidē.	Praktiskie uzdevumi – individuāli un grupu vingrinājumi zīmju valodas lietošanā (dialogi, situāciju lomu spēles, video uzdevumi). Vērtēšanas kritēriji: LZV precizitāte un atveidošanas skaidrība, leksikas un gramatikas pielietojums, iesaistīšanās un aktivitāte nodarbībās.
PRASMES: Lingvistiskās un komunikācijas prasmes: Spēj saprast un lietot LZV ikdienas saziņas situācijās; Spēj atpazīt un pareizi lietot biežāk sastopamās zīmes, frāzes un izteicienus; Prot izmantot zīmju valodas izteikuma uzbūvi, zīmju secību, jautājumu un noliegumu veidošanu; Prot atpazīt zīmju nozīmes, spēj saziņā izmantot LZV neverbālos elementus; Sociālās un starpkultūru prasmes: Spēj iesaistīties sarunās un uzturēt komunikāciju ar zīmju valodas lietotājiem; Spēj pielāgoties un atbilstoši rīkoties dažādās sociālās situācijās.	Praktiskie pārbaudes darbi: uzdevumu izpilde LZV izmantošanai (dialogu veidošana, frāžu tulkošana). Video uzdevumi: īsi video, kur demonstrē apgūtās zīmes, frāzes vai stāsta par konkrētu tēmu. Lomu spēles un situāciju simulācijas: tematiski dažādas situācijas, kurās jāizmanto zīmju valodu. Vērtēšanas kritēriji: zīmju valodas precizitāte, leksiskā prasme, gramatiskā pareizība, spēja uztvert un interpretēt zīmju valodu, komunikācijas elastīgums, digitālo rīku izmantošana.
KOMPETENCE: Valodas un komunikācijas kompetence: Spēj izmantot LZV ikdienas situācijās un profesionālajā darbībā; Spēj integrēt alternatīvās un neverbālās komunikācijas līdzekļus saziņai; Spēj pielāgot saziņas metodes atbilstoši situācijai, lai sasniegtu komunikatīvo mērķi; Spēj izmantot digitālos rīkus un resursus (piemēram, video tulkošanu, zīmju valodas vārdnīcas) komunikācijā.	Praktiskie uzdevumi: dialogu un sarunu uzdevumi. Lomu spēles: LZV izmantošana dažādās situācijās, integrējot alternatīvos un neverbālos komunikācijas līdzekļus. Video uzdevumi: video ieraksti, LZV lietojumu demonstrēšanai un digitalizēto rīku, piem., zīmju valodas vārdnīcas izmantošana. Video tulkošana: video tulkojumu no latviešu valodas uz zīmju valodu vai otrādi, izmantojot digitālos resursus. Novērtēšanas metodes un kritēriji: Pašnovērtējums – studenti veic pašnovērtējumu par savu sniegumu, analizējot, kā viņi pielāgo saziņas metodes dažādās situācijās un kā izmanto zīmju valodu ikdienā. Grupas vērtēšana un atgriezeniskā saite – studenti sniedz atgriezenisko saiti viens otram par zīmju valodas un neverbālās komunikācijas izmantošanu, īpaši fokusējoties uz to, cik efektīvi tika pielāgota saziņa situācijai.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Aktīva, uz LSL apguvi orientēta līdzdalība praktiskajās nodarbībās.	30

Patstāvīgo darbu izpilde un rezultātu demonstrēšana.	30
Eksāmens: LSL lietošanas prasmju pārbaude.	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi			Brīvās izvēles pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*			*	